

ПРОЕКТИ

**НА ПОЛИТИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ
НА 49-ия КОНГРЕС НА БСП**

МИХАИЛ МИКОВ
БЪЛГАРИЯ ДНЕС И ЗАДАЧИТЕ
НА БЪЛГАРСКАТА
СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ
Политически доклад

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА
НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА
СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ
за периода между 48-ия и 49-ия конгрес на БСП

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА
НА ОБЩОПАРТИЙНАТА
КОНТРОЛНА КОМИСИЯ
НА БЪЛГАРСКАТА
СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ
за периода между 48-ия и 49-ия конгрес на БСП

ОТЧЕТ ЗА ПАРЛАМЕНТАРНАТА
ДЕЙНОСТ НА БЪЛГАРСКАТА
СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ
В НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
И В ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ
за периода между 48-ия и 49-ия конгрес на БСП

ПРОЕКТИ
НА ПОЛИТИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ
НА 49-ия КОНГРЕС НА БСП

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ИЗБОР
НА НОВИ РЪКОВОДНИ ОРГАНИ
НА БЪЛГАРСКАТА
СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

ДНЕВЕН РЕД, РЕГЛАМЕНТ,
РЪКОВОДНИ И РАБОТНИ ОРГАНИ,
СПРАВОЧНИК И БЕЛЕЖНИК
НА ДЕЛЕГАТА

БСП

ЗА БЪЛГАРИЯ – СУВЕРЕННА, СОЛИДАРНА, СПРАВЕДЛИВА! Политическа платформа на БСП

гария.

От 80-те години неолибералната тенденция в света взе връх и доведе до безконтролност на свободния пазар и мултинационалните корпорации.

Рухването на държавния социализъм даде нов тласък на глобализма и неолиберализма, изостри до крайност неравенствата, създаде множество военни конфликти.

Глобалната капиталистическа експанзия донесе на света и народите световната финансова, икономическа, социална, политическа и бежанска криза. Същевременно обаче набират сила крайният национализъм, откровено фашизоидни сили и тенденции.

На прага сме на нов преход – към многополюсен свят, към замяна на сегашния социално-икономически модел, към формиране на нова социална държава в трансформиран Европейски съюз.

В България десният неолиберален модел доведе до отслабване и подчиняване на държавата на корпоративни, олигархични интереси, защитавани от безконтролни задкулисни центрове на власт. Държавата загуби посока.

Днес България се намира в критичен и преломен момент от своето съществуване. Страната ни е заплашена от демографски колапс, от дезинтеграция на етническа и религиозна основа, от социална поляризация и културна деградация.

Демокрацията е в упадък. Политическият процес се превърна в порочна тех-

нология, чрез която десницата овладява държавната и местната власт. Управляващите днес са изразители на корпоративната власт в страната. В името на тази власт те са готови на отстъпление от националните интереси.

В България тече процес на разграждане на държавността. Тя е компрометирана както в своята структура, така и в своята цел. Обществото е в разпад, в него все повече надделяват конфронтацията, злостта и омразата. България се оказва на дъното на класациите по отношение на свободата на словото и на корупцията във всички сфери на обществения живот. В публичната среда властват арогантност и реваншизъм, бездуховност и медийни манипулации.

БСП не може да приеме задълбочаването на тези процеси, които са пагубни за бъдещето на България.

Пред БСП стои историческата отговорност да бъде категоричната лява алтернатива, която да събуди съзидателните сили на нацията, да даде силен тласък за ускорено развитие на икономиката и да започне да лекува социалните язви и духовните травми на съвременното българско общество. Лява алтернатива, която неотклонно защитава не фасадната, а истинската демократична система.

БСП е национална партия, която отстоява националните интереси и последователно работи за единството на нацията и унитарния характер на българската държава, против сепаратизма и автономните териториални образувания.

„България – добър дом за своите граждани“ е каузата на новата лява национална политика, в основата на която са:

- Суверенна държава, която защитава националните интереси от глобалния не-

олиберален икономически и политически диктат;

- Солидарна държава, която има активна роля на регулатор, собственик и инвеститор в производителна икономика;

- Справедлива държава, която съдейства за повишаване на заетостта, на доходите и вътрешното потребление, както и за преодоляване на бедността, повишаване качеството на живот на хората и демографски прираст.

Крайно време е да бъде създадена държава, каквато Конституцията повелява – демократична, правова и социална България.

За възстановяване на държавността и за защита на националната сигурност

Противно на принципа за народовластие, в България набираща сила виждането за авторитарно управление на страната. Открито се налагат идеи за „премиерска“ или „президентска“ република. Тази тенденция следва да бъде пресечена. Парламентаризмът и парламентарното управление са тази форма, която в български условия може да гарантира свобода и самоуправление.

Днес, в изключително напрегнатата международна обстановка и натрупана вътрешна несигурност, възстановяването на държавността е задължително условие за преодоляване на предизвикателствата пред българското общество.

На границите ни се струпват огромни маси от емигранти, които могат да навлязат в България и да дестабилизируют страната. В същото време управляващите допускат да бъдем въвлечени във военно противопоставяне между източния фланг на НАТО и Русия.

Идеологемата за реформи на отделни сектори, без да се засили държавността и да се преосмисли нейната роля в глобален и национален контекст, е невъзможна.

Съдебната система не изпълнява ролята си на ефективен защитник на закона и на равенството на гражданите пред него. Независимостта, компетентността и добросъвестността на правозащитните и правоприлагащите органи са поставени под въпрос от мнозинството български граждани.

Наложително е освобождаването на съдебната система, медиите и бизнеса от политически контрол и намеса и връщане на разделението на властите, и силата на

закона като основополагащи принципи на управлението.

Трябва да предлагаме работещо и непротиворечиво законодателство, израз на автентично политическо представителство, подчинено на обществения интерес и да отстояваме изпълнението на конституционните норми.

Въвеждането на европейското законодателство не може да бъде преписване без съобразяване с цялостното ни законодателство и специфичните законодателни решения.

Политиката в областта на отбраната на настоящото управление е провал на концептуално и кадрово равнище. В резултат на немислени реформи в системата за отбрана е достигнато критично ниво, под което е невъзможно тя да изпълнява своите основни функции. Отбранителната система на страната е в незавидно положение.

Необходимо е поддържането на съществуващите и изграждането на адекватни на съвременната среда на сигурност и на новите геополитически условия отбранителни способности чрез приоритетни инвестиционни проекти.

Трябва да се преустановят постоянните и самоцелни промени, травмиращи и демотивиращи личния състав, и да се възстановят престижът и достойнството както на полицаите, така и на военнослужещите чрез система от постоянно действащи практически механизми.

Органите на МВР не са в състояние да отговорят на задачите, ангажиментите и отговорностите, произтичащи от Конституцията, законите и международните ангажменти на България.

МВР и ДАНС трябва да предприемат конкретни и решителни действия в интерес на гражданите, за да се намалат рязко корупцията и злоупотребите с власт.

Настояваме България да се превърне в равностоен член на ЕС, като формулира и отстоява своите интереси в общността. Намерението за безвизов достъп на турски граждани до ЕС в сегашните условия носи пряка заплаха за националната сигурност и следва еднозначно да бъде отхвърлено. България не бива да допуска нейната територия да се използва като плацдарм за засилване на противопоставянето между НАТО и Русия.

Трябва да отхвърлим политиката на раз-

деление и противопоставяне между ЕС и Русия.

България следва активно да съдейства за процеса на разведряване и за конструиране на нова архитектура на колективна европейска сигурност за XXI век с надеждни гаранции за сигурността на всяка държава.

Ние сме за развитие на добросъседски отношения, но няма да допуснем нито една страна да използва етническата и религиозната карта за дезинтеграция на българската нация, за създаване на териториални автономии и за подриване на държавността.

Като членове на ЕС и НАТО трябва да заявяваме и защитаваме национални позиции и да провеждаме активна национална политика.

За алтернативна икономическа политика

В България трайно и безнаказано доминират сивата икономика, монополите, корупционните практики, злоупотребите с власт и това е основната причина тя да отстъпи позиции и да загуби мястото си сред развитите страни.

Монополите изсмукват средствата на домакинствата, на фирмите и деформират вътрешното предлагане и търсене в търговията с храни, лекарства, петролни продукти и финансови услуги. Институционалната защита на конкуренцията сама по себе си е недостатъчна, ненавременна и неефективна да се справи с този проблем.

Не можем да приемем сключването на договора за Трансатлантическо партньорство за търговия и инвестиции, след като той се базира изцяло на неолибералния модел за универсалността на свободния пазар и negliжира социалните аспекти, които са в основата на европейския проект. Разширяването на достъпа до нови пазари и засилването на конкуренцията не трябва да са в ущърб на защитата на човешките и социалните права, достойни условия на труд, спазване на екологичните стандарти, както и корпоративната социална отговорност и честната търговия.

Длъжни сме да използваме икономическите интереси на световните сили на територията на страната и конкурентните предимства на България. За целта е необходимо да се направи преглед на икономи-

ческият и трудовия потенциал по икономически сектори и общини.

На България е необходима друга икономическа политика, която стимулира растежа и генерира национален доход от производство. Необходимо е увеличаване на публичния сектор в производството на националното богатство чрез устойчиви икономически проекти с участието на държавата в селското стопанство, в производството и разпространението на лекарства, в разпространението на горива. Такива участници на пазара биха допринесли значително за неговото регулиране.

Предлагаме инициатива за разработване на проекти в индустрията, включително в преработването на природни ресурси и земеделски продукти. В нея могат да се включат държавата, синдикатите, работодателските организации и финансовият сектор. Тези проекти трябва да бъдат предложени главно за публично-частни партньорства на български и чуждестранни инвеститори при поемане на ясни ангажменти и максимална прозрачност. По такъв начин да се съчетават конкурентните предимства на България с икономическите интереси на стратегическите партньори на страната. Това е път за реиндустриализация на страната, за повишаване на заетостта и за икономически напредък.

В средносрочна перспектива да се удвои участието на държавата във формирането на БНП – от сегашното равнище от около 10%, а в перспектива – до средноевропейската норма от 25-30%.

Необходимо е възобновяване на програмата „Растеж и развитие на регионите“, която освен инфраструктурни обекти, трябва да финансира и икономически проекти.

Убедени сме, че съчетаването на добива на природни ресурси – полезни изкопаеми, дървесина и други, със задължителната преработка на значителна част от тях на територията на страната, може значително да увеличи добавената стойност и заетостта.

Предлагаме големите доставки да се обвържат с поемане на договорни ангажменти за инвестиции в индустрията или в инфраструктурата на страната.

В енергетиката ние потвърждаваме ангажиментите си за развитие на ядрената енергетика, на газопреносната мрежа и др. За нас участието на частни инвеститори в

структуроопределящи предприятия е допустимо само ако то не надвишава държавния дял. Отстъпването на държавни дялове в енергетиката трябва да се обвързва с използване на получените средства за изграждане на нови мощности или за обратно придобиване на мажоритарните пакети на електроразпределителните и други дружества от сектора.

Публичният ресурс трябва да бъде насочен и към постепенно преодоляване на регионалните диспропорции, които превръщат България в държава с няколко големи града, заобиколени от обезлюдена и ограбвана територия. Този модел на развитие, налаган и чрез порочното и избирателно отношение на настоящата централна власт към българските общини, води до още по-осезаемо неравенство между българските граждани, до лишаването им от права като правото на достойно заплатен труд, на достъп до здравеопазване и до качествено образование.

Възраждането и прогресът на българската икономика, при българските природни дадености, трябва да се основава на принципа на устойчиво ускорено развитие. БСП като лява партия защитава публичния интерес и затова подкрепя и ще налага интегрирането на опазването на околната среда в секторните и регионалните политики, ще отстоява екологосъобразното развитие на икономиката, на базата на новите енергийно ефективни и ресурсо пестящи технологии. Ние сме за чисто небе, чиста вода и чиста земя и за „зелена“, високотехнологична и иновативна икономика, опазваща прекрасната българска природа.

За финансова политика на социалната държава

Съществуващите драстични социални неравенства разяждат социалната тъкан на обществото. Трябва да спрем несправедливото разпределение на доходите, да провеждаме политики за борба с бедността чрез активно намаляване на социалното неравенство.

Досегашната данъчна политика е изчерпана. На България е необходима нова данъчна политика, която работи за социална държава със солидарно общество. Ключов елемент от тази политика е предложеното от нас преминаване към прогресивно данъчно облагане. В резултат на това мно-

зинството от хората ще имат по-малки финансови задължения за сметка на другите, които са със значително по-високи доходи.

Принципната промяна в подхода към управлението на държавните финанси и на разпределението на публичните средства е задължителна. Сегашното правителство е фокусирало своето внимание главно върху постигането на определени бюджетни показатели като нисък бюджетен дефицит и ограничени бюджетни разходи. То реално не провежда фискална политика.

Държавният бюджет трябва да се превърне в инструмент за активна политика за стимулиране на реалната икономика. Бюджетните приходи и разходи трябва да са обвързани с икономическия растеж и да подкрепят националните приоритети в икономическото развитие.

Сегашното правителство с решението за огромни нови заеми въвлича страната в „дългова спирала“. Прословутата икономическа стабилност се крепи само на два стълба – дългове и използване на европейските фондове. Последствията от тази финансова политика ще бъдат катастрофални и с огромна социална цена.

Затова БСП настоява за незабавно преустановяване на водената дългова политика и за отмяна на огромните инвестиции в непроизводителни сектори без икономически и социален ефект.

Финансовата система трябва да бъде стимулирана да кредитира въз основа на принципите на споделените бизнес рискове – кредит срещу съсобственост. Лихвите по кредити за реализирането на социални предприятия трябва да са за сметка на държавата с цел засилване на регулаторните им функции върху пазарния произвол.

Необходимо е установяване на прогресивна скала за данък наследство върху големите имуществата.

Разработваме въвеждане на диференцирани ставки на ДДС със социална насоченост, като ниските ставки се отнасят до детските храни и пособия, лекарствата и други стоки от първа необходимост.

За социална сигурност чрез заетост и доходи

Основен приоритет за БСП е създаване на повече и по-добри работни места, увеличаване на заетостта, намаляване на безработицата и създаване на условия за

достойни доходи от труд. Първостепенна задача е намаляването на броя на работещите бедни. Нужна е промяна на модела на разпределение на националния доход. Недопустимо е като аргумент в полза на конкурентоспособността на икономиката да се изтъква съотношение БВП – трудови възнаграждения, носещо огромно социално разслоение и доказващо цинична експлоатация.

Несправедливостта в заплащането на труда има фундаментално значение, защото засяга 2,5 млн. наети лица и е основна причина за негативните процеси и резултатите в нашето развитие. Тя е и основна причина за бедността сред работещите, за неравенството и за голямата емиграция на хора в трудоспособна възраст. БВП на човек от населението по паритетни цени у нас е 2,4 пъти по-малък от средния за Евроразоната, а средната заплата – 4,83 пъти по-ниска, което показва деформацията на пазара и високата експлоатация. Затова БСП настоява за промяна на модела на разпределение на националния доход и догонване на трудовите възнаграждения спрямо производителността на труда.

Предлагаме нивата на възнаграждение и условията на труд да бъдат въведени като критерии при участие в обществените поръчки. За целта е необходимо да се създаде национален отраслов класификатор на работната заплата и условията за труд. Големите компании, в които няма синдикални организации, също трябва да се смятат за непълноценни партньори на държавата и общините. Компаниите, регистрирани в офшорни зони или чиито собственици по веригата са регистрирани в такива, не могат да имат достъп до публични средства.

Препоръчваме по примера на други европейски държави въвеждане на пределна „социална ножица“ за доходите в едно предприятие. Тази мярка е приложима както за публичния, така и за частния сектор.

Необходимо е предприятията, в които възнаграждението е под средното за отрасъла, да бъдат обект на системни проверки за наличието на недеklarиран труд.

Предлагаме разпределението на печалбата да бъде обусловено от подобряване на условията на труд и възнагражденията на служителите спрямо предходната година с не по-малко от половината от натрупаната печалба.

Предлагаме завишаване на финансо-

вата и административната отговорност за юридическите лица, които не публикуват редовно задължителните си финансови отчети

БСП е за цялостна ревизия на прословутата „пенсионна реформа“ във всичките и параметри. Ние сме за съобразяване на размера на пенсиите с действителния трудов принос и реалната издръжка на живота, за обвързване на растежа на пенсионната възраст със средната продължителност на живота, което предполага намаляване на възрастта за пенсиониране.

Необходима е справедливост на носенето на социално-осигурителната тежест, което ще подпомогне и решаването на трайните дефицити в бюджета на НОИ.

За преодоляване на демографската катастрофа

Липсата на перспектива, задълбочаващите се дисбаланси в икономическото развитие, системното неизпълнение на основните конституционни функции на държавата за осигуряване на социалната сигурност и мобилност и намаляване на социалните неравенства доведоха до демографска катастрофа.

Намаляващата раждаемост е следствие на нарастваща нестабилност и несигурност на младите хора за тяхното бъдеще и липса на гаранции за достоен живот в резултат на реализирания десен преход.

На средствата за стимулиране на демографския растеж трябва да се гледа като на приоритетни вложения с висока възвращаемост, а не като на допълнително финансово бреме.

Демографският проблем е нерешим без активна политика и публични инвестиции за икономическо развитие, висока и качествена заетост, доходи, гарантиращи достоен живот и качествено и общодостъпно образование, което да е в основата на равенството на шансовете и възможностите за всяко българско дете, независимо от социалния статус на родителите му.

Европейският план за младежта ще осигури заетост, работни места на променящите се пазари на труда чрез разширяване и устойчивост на финансирането след 2016 година. Ние заставаме зад тази инициатива на ПЕС – чрез инвестиции в най-младото поколение да се гарантира бъдещето на европейския проект.

За отхвърляне на антисоциалния модел в здравеопазването

На България е необходим нов здравен модел, който да замени досегашния комерсиален и антисоциален модел на здравеопазване, при който здравето е стока.

За нас здравето е конституционно право, което предполага специален ангажимент на държавата за функционирането на обществените здравни заведения.

Необходимо е осигуряване на финансова стабилност и гарантирано здравеопазване за всеки осигурен и създаване на фонд за финансиране на социалнослабите граждани.

Ние сме за финансиране на профилактиката, на лечението на инфекциозните болести, на майчинството и на детското здравеопазване от държавния бюджет. Здравната каса е тази, която трябва да финансира диагностиката и лечението на останалите заболявания.

Допълнителното осигуряване или допълщането в лечебните заведения за определени случаи не бива да надхвърля 10 – 15%. Болница, която не спазва този принцип, не трябва да има право на финансиране от здравната каса.

Държавните и общинските болници не може да са търговски дружества. Те са длъжни да оказват медицинска помощ и да не извършват селекция на пациенти. Това е дълг на социалната държава.

Необходими са целеви субсидии за общинските болници в трудно достъпните райони.

В доболничната помощ да се стимулират груповите практики и неотложната медицинска помощ, като се изисква пациентите да имат реален и редовен достъп до своите лекари.

Натрупаните тежки проблеми в здравеопазването налагат възстановяване на морала и доверието в здравната система с активното участие на държавата.

За просветена нация и културна идентичност

Провежданата от управляващото дясно мнозинство политика в образованието, науката и културата утвърждава неолибералното разбиране за тях като зависими единствено от законите на пазара. Държавата се оттегля от своите отговорности на гарант и регулатор за всеобщо образование

и култура, на важен фактор в развитието на науката, технологиите и иновациите.

БСП предлага алтернатива: отговорност на държавата за всеобщо, достъпно и качествено образование, за развитие на научните изследвания, технологиите и иновациите като условие за излизане от икономическата, социалната и духовната криза.

БСП предлага нова дългосрочна програма за образованието и науката със стратегически приоритети за възраждане на националното икономическо, социално и духовно развитие. Тя включва утвърждаването на нов обществен статут на учителя, преподавателя и учения, изработването на съвременен държавен стандарт за учителски труд и справедливо и достойно заплащане.

Наложително е въвеждането на нов и по-справедлив механизъм на формиране на бюджета на държавните и общинските училища, стимулиращ постигането на по-високо качество на образование, с повече възможности за извънкласни дейности, за занимания със спорт и изкуство за всички деца.

Трябва много по-активно да бъдат подпомогнати БАН, изследователските дейности и участието на български учени в европейски и световни научни мрежи, като се създадат възможности за пренасяне на научните резултати у нас. Необходимо е чувствително да се увеличат публичните инвестиции в наука и образование, като се въведат базови заплати за изследователи и преподаватели в публичните научни организации и висши училища с начален праг – две минимални работни заплати, и се осигурят стимули за докторанти и за развитие на младите учени. Без качествен скок в създаване на технологии и в прилагането на иновационни технологии в българската икономика не може да се постигне устойчив ускорен икономически ръст и ръст на БВП.

Настояваме да се възстанови общественият характер на образованието. Държавата да финансира образованието само в държавните и общинските училища. Ние не оспорваме правото на един родител да избере частно училище за детето си, но този избор не задължава държавата да го финансира извън създадената от нея образователна система. Настояваме да се въз-

становят държавните училища по важни за страната направления – икономика, земеделие и други.

Държавната поръчка в университетите следва да се определя преди всичко от потребностите на образованието и икономиката. В тези случаи обучението да се финансира почти изцяло от бюджета срещу задължението няколко години след завършване на образованието специалистите да работят в страната.

Държим образованието и културата да се организират в съответствие с конституцията. Гарантирането на тези права изисква прилагане на принципа: обществените средства – за обществени нужди, чрез обществени учреждения.

Тревожим се от нихилизма и песимизма на младото поколение; от незаслуженото отношение към творците на българската култура и наука; от задълбочаващата се социална диференциация и безотговорното отношение към недостатъчното финансиране на процесите в българската култура; от съзнателното negliжиране от управляващите на изконно високи национални постижения, заслужили славата на българския творчески дух по световните сцени и принизяване на вкуса на българите до комерсиални форми, носещи бързи печалби, стоящи далече от класическите образци на съвременната българска и световна култура.

Културата е важно мерило за качеството на живота ни и пренебрегването на нейното опазване и развитие води до жестоки

последници на всички нива в обществото. Само образованият и културно извисен човек може да създава и гради ефективно страната си.

Ние сме за подобряване на политиката по доходите, за последователно увеличаване на средната работна заплата в творческите трупни. Участваме в търсене на нови източници за финансиране и активизиране инициативата в творческите и културните индустрии, като чрез данъчни облекчения да създадем условия за повече продукция на достъпни цени както в сценичните изкуства, така и в сферата на книгоиздаването и книгопредлагането, в грижата на държавата за опазване на културното наследство, в сферата на изследователската работа в музеите и галериите, в опазването и развитието на българските читалища.

* * *

Ние, социалистите, ще работим за укрепване на държавността и съхранение на българската нация в името на напредъка на България.

Ние, социалистите, сме за България на социалната справедливост и солидарността, за България на прогреса и уважението към достойнството на труда на всеки човек.

Наш дълг, като носители на левия проект за България, е да се борим, за да си върнем загубеното доверие, за утвърждаването ни като изразители на жизненонеобходимата за страната лява национална алтернатива.

КОНГРЕС

ЗА БЪЛГАРИЯ –
СУВЕРЕННА, СОЛИДАРНА, СПРАВЕДЛИВА!

9

НАЦИОНАЛНО СЪГЛАСИЕ – ЗА СОЦИАЛНА ДЪРЖАВА! БЪЛГАРИЯ И БСП – СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ

Етапен доклад на комисия на НС на БСП

В нашата декларация по повод 125-годишнината на партията заявяваме, че продължаваме като съвременници на бъдещето. Но за да сме достоверни, сега сме длъжни първо да отговорим какво стана през последните 25 години с България и с БСП, както и какви са перспективите за развитието и на страната, и на партията днес.

* * *

През 80-те години на миналия век реалностите в глобализиращия се свят се промениха много, като страните на държавния социализъм изпаднаха във все по-дълбока криза на системата. В оценката на периода 1944 – 1989 година са еднакво исторически недостоверни и обществено вредни както тоталното очерняне и отрицание, така и заобикалянето на принципните пороци на системата на авторитарния социализъм и на допуснатите грешки и извращения.

Построеното при социализма и днес е внушително свидетелство за неговата градивна сила. Същевременно в основата на провала на авторитарния социализъм стоят принципни слабости на създадената политическа и икономическа система за реализиране на социализма, а също така неговото вкостеняване, липсата на развитие съобразно новите условия и предизвикателства.

Страните от Източна Европа, в това число и България, се оказаха изправени пред много нови исторически предизвикателства – да осъществят непознат в историята

преход към нова политическа и икономическа система. БСП възприе разбирането, че определящи за модернизиранието и просперитета на България са създаването на правова държава и преходът към гражданско общество със социално и екологически ориентирано пазарно стопанство.

БСП пое отговорността на движеща сила на промените, чието начало бе положено на 10 ноември 1989 г. През първите месеци на разраза се остра политическа и обществена конфронтация тя изигра решаваща роля за запазване на гражданския мир. Едновременно с това самата партия взе решения за своето радикално преобразуване в посока на последователно демократични начала.

На първите многопартийни избори през юни 1990 г. партията се яви с платформа за демократичен социализъм и с управленска програма за налагащите се реформи за изход от икономическата и социалната криза. БСП единствена от източноевропейските партии не само спечели изборите, но получи и абсолютно мнозинство в Народното събрание, натоварено със задачата да приеме нова конституция на страната, която да отстоява реализацията на демократичната, правовата и социалната държава.

Очевидно по онова време свободно гласуващите граждани се позоваваха на все още живите нрави и реалности на собствения си живот при социализма – гарантирана работа за всеки с възможност за собствено жилище и достъпен отдих, всеобщо и безплатно образование, безплатно здравеопазване, развитие на съвременна наука и култура. Именно тези реални параметри наредиха България в края на 80-те годи-

ни на миналия век сред 30-те най-развити страни според класификациите за човешко развитие на ООН.

Същевременно, в обстановка на свръх-изострен предизборен сблъсък, много важна роля за успеха на изборите изигра и посланието на партията за национално съгласие. Срещу лозунгите на опозицията за „изхвърляне на комунистите“ от страната българските социалисти отговориха с протегнатата ръка като символ на диалога и компромиса в името на България. Тогава хората оцениха високо тази наша позиция.

Но още в първите дни на свободно избрания нов парламент отново избуя конфронтацията, налагана от десницата като начин да завземе властта без избори и без оглед на средствата. Тази преднамерена политизация и свърхидеологизация предопредели до голяма степен и последиците за нашата държава и за обществото. Днешният ден на страната е безмилостно огледало на резултатите на онзи тип „реформи“, които десницата наложи, отхвърляйки предложения от БСП вариант, предвиждащ необходимата стабилизация за управляем изход от кризата.

Широко рекламираната приватизация вместо да даде по-високо качество на пониска цена – единственото основание в полза на раздържавяването, се изроди в безогледно разграбване и източване на създаденото при социализма национално богатство. Политическият волунтаризъм доведе до изтеглянето на държавата от икономиката, като я отстрани в качеството ѝ на незаменим регулатор на пазара и отвори широко поле за измамите и корупцията. Ликвидацията и раздробяването в селското стопанство доведоха до фатални последици, унищожение на животновъдството, монокултурно земеделие и траен упадък на целия аграрен сектор.

Нещо повече, безскрупулната покупко-продажба през последните години се превърна едва ли не в норма при изборите за представители на гражданите в органите на властта, в самото формиране на политическите партии, в медиите – „четвъртата власт“, предопределяща останалите чрез масовите внушения по поръчка на парите. Случилото се в България бе и остава част от все по-разрушителното всевластие на финансовия капитал в глобален мащаб, водещо до обезсмислянето и корумпирането

на самата политика като решаващ фактор за това как може и трябва да се развива държавата и как живеят хората.

Всяка от участвалите в промените основни политически и обществени формации носи своя дял от отговорността за днешната ситуация. В началото на промените десницата пожертва националното съгласие като непременно и спасително условие за поносима социална цена на неизбежните трудни реформи, водена от неудържимия си нагон към властта и нейните облаги.

През изминалия период десните сили в различните си превъплъщения задълбочаваха конфронтацията с рециклирането на призива за „смърт на комунизма“, тровейки обществото и създавайки среда, заредена с унищожителна омраза и вражда. Зад тази завеса избуяха всички съсипващи страната практики на разграждане на държавата, на всеобхватната корупция, безнаказаната престъпност и криминалното забогатяване.

* * *

Днес сме длъжни да извлечем поуките, които се отнасят до нашата собствена дейност през годините и във властта, и като опозиция. Това се налага именно сега, когато в обществото се задълбочава усещането за хаос, безпорядък и остър дефицит на социално отговорно управление в условията на извънредни и разнородни заплахи за сигурността, а оттам и самото бъдеще на страната.

Не го ли направим спешно и успешно, рискуваме отново да се завъртим в кръга на порочни практики и пропуски, отблъснали хиляди наши съграждани, които бяха ни дали гласа си с надеждата, че ще предложим друго качество на политическо и морално поведение в обществото и управлението. Посланията ни за нова лява политика в служба на националните интереси ще останат невидени и нечути, а заявката ни за поемане на управлението - лишена от необходимата достоверност.

Още в нашата програма назовавахме една от основните поуки – необходимостта да изработим и отстоим ясна алтернатива за начина и посоката на налагащите се дълбоки трансформации на икономиката и на обществото в новите реалности на всеобхватна глобализация. Направихме горчивия

извод, че не успяхме да отстоим и да реализираме социалния модел на прехода, независимо че два пъти партията спечели абсолютно парламентарно мнозинство, не проявихме достатъчно твърдост при отстояването на конституционните норми в практическата им реализация. Посочихме и главната причина: липсата на вътрешно единство в самата партия, фактическият разбой по възловите въпроси на налагащите се промени!

Впоследствие това доведе до недостатъчно последователно и убедително отстояване на декларираните намерения за алтернативна на налаганата от десницата политика в периодите, когато избирателите гласуваха доверие на БСП да поеме отговорностите за управлението на страната. През 90-те години на миналия век се стигна до фатално забавяне на налагащите се пазарни реформи от „леви“ съображения, а десетилетие по-късно – до ангажиране с решения от „социаллиберален“ тип, които осезаемо накърниха образа на БСП като съвременна и действена лява партия.

След всеки мандат в управлението БСП губи много избиратели и търпи тежки загуби. Основната причина е, че въпреки постигнатите икономически и социални подобрения, не се направи промяна на установения социално-икономически модел и на начина на упражняване на властта. Разминаването на управленските решения с обявените идеи и политики не прави тези идеи и политики неподходящи, а изисква упражняването на властта от хора, които са убедени и способни да реализират заявената политика.

Още по-голяма вреда на позициите ни в обществото причиниха и необоснованите кадрови решения, излъчвани или подкрепени от партията за участие в органите на властта. Както начинът на определянето им, така и поведението на редица от тях в управлението на различни нива дълбоко разочароваха очакванията на хората по отношение на партията като носител на морал в политиката.

Проблемите в обосновката и защитата на ясна социална алтернатива имат своето отражение и в организационния живот на партията, и в нашата активност, и в обществото, и в публичния дебат. Ето защо в сегашния момент е нужна пределно обективна преценка за причините и предпос-

тавките за тях, като необходима основа за налагащите се отговорни действия за преодоляването им на практика.

* * *

Същевременно, главното предизвикателство пред нас днес е, отхвърляйки грешките, слабостите и пропуските от миналото, да очертаем ясно, но и да се обединим около водещите приоритети на съвременната лява политика, зад която заставаме. Политика, която предлага реална основа за широко съгласие в обществото около жизнено-необходимите решителни промени в защита на коренните национални интереси и на основните политически, икономически и социални права и свободи на гражданите.

На първо място е необходимо балансирано развитие на държавата и пазара като основни регулатори, създаване на работеща държава, опряна не на измамното начало на „силната ръка“, а на доверието на хората във властта, в която гражданите виждат твърда защита на националния интерес в неимоверно сложната обстановка в Европа и в света днес. Необходима е категорична воля за изкореняване на бедността и мизерията, за обрат в тежкото ежедневие на милионите български граждани днес. Това е съвременна социална държава, в която вместо сегашните, лишени от всякакъв реален авторитет институции, функционира дееспособна държавна власт, която е отговорна пред гражданите и годна да гарантира техните политически, икономически и социални права и свободи.

Първа грижа на социалната държава е да осигури всички условия за производителна работа „на светло“, със заплащане и условия на труд, отговарящи на очакванията на хората, за да могат да живеят достойно с изработеното от тях, а не благодарение на „далаверата“ за сметка на обществото. За целта се изискват активна политика за развитие на работната сила, ново качество на социалното партньорство, както и стратегия за нова индустриализация в условията на всеобхватна цифровизация на икономиката и на обществото;

Не по-малко наложителен приоритет на държавата следва да стане постигането на качествен прелом в сферата на образованието, както и на науката. Това означава

**НАЦИОНАЛНО СЪГЛАСИЕ – ЗА СОЦИАЛНА ДЪРЖАВА!
БЪЛГАРИЯ И БСП –
СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ**

13

пълна подкрепа на държавните и общински училища, осигуряващи нормален и гарантиран достъп до качествено образование по съвременните стандарти и изисквания за конкурентни знания и квалификация. Пределно ясно е, че в днешното и утрешното общество именно знанията и уменията са и ще бъдат изключително решаващи и за личния просперитет, и за общия напредък, както, че и без незабавни действия страната ще си остане на дъното на международните класации за равнище и качество на образованието.

С особена острота се налага обрат и в сферата на здравеопазването и медицинската помощ. Тук абдикацията на държавата от конституционното задължение да осигури на гражданите гарантиран достъп до качествено лечение и безплатна медицинска помощ по закон е особено болезнена. Комерсиализацията на здравеопазването и корупцията в медицинските учреждения силно отблъсква и отчуждава гражданството, като предпоставя и много сериозни и опасни перспективи за човешкия капитал на България. Особено наложително е системата на здравеопазването отново да бъде изградена на основата на държавното и общественото, освобождавайки го от порочните практики на търговията със здравето на хората. Системата трябва също да осигури достойно заплащане и условия за развитие на лекарите и медицинския персонал тук, в страната.

За да осигури необходимите ресурси за активна социална политика, социалната държава, която в последния четвърт век бе преднамерено и мащабно разграждана и унищожавана, следва да се утвърди като добър собственик и стопанин, като способна да поддържа надеждна бизнес среда, привлекателна за инвеститорите – и национални, и външни, в условията на стабилни закони и надеждна правна защита. Такава среда предполага и алтернативна данъчна система, която насърчава потреблението, подкрепя семействата, облага личните доходи на прогресивна основа.

Във външнополитически план приоритет трябва да бъде утвърждаването на България като равностоен партньор със свои сериозни и полезни инициативи и позиции в Европейския съюз; с активна роля в регионалното сътрудничество на Балканите, с развиващо се стратегическо партньорство

с Русия, както и с Китай и редица новоразвиващи се икономики; със свой принос в изграждането на нова система за европейска и глобална сигурност.

* * *

Първата стъпка към обосновката на алтернативата на социалната държава правим с Политическата платформа на 49-ия конгрес на партията. Тя на свой ред представя матрицата за по-нататъшната разработка на практическите действия и мерки от структурите на партията и в центъра, и в отделните региони на страната. Процес, при който ще търсим ангажиран диалог и взаимодействие с всички онези, които не приемат сегашното статукво като единствено възможното, които съзнават, че в обществото има огромен и неизползван досега потенциал, способен да даде съвършено друга перспектива за развитието на България.

Същевременно си даваме сметка, че пред самата партия остро възниква въпросът за собствената ни способност да произведем онази убеждаваща гражданите управленска алтернатива, която да ги привлече и насърчи да дадат доверието си за нейната реализация. При това става дума не просто за технократски обоснован продукт, а за политическата дееспособност на партията да буди обществен интерес и солидни нагласи за промяна чрез жива връзка, откликваща на ежедневните грижи и надежди на хората, чрез ясни послания и запомнящи се действия.

С настоящата етапна равностметка на състоянието и перспективите не само за страната, но и за партията, правим крачка към предстоящия анализ и произтичащите промени, които сме длъжни да осъществим, ако искаме да спечелим ново доверие за нова политика. В този процес няма и не бива да има място за самобичуване и безпринципно отрицание; мерило за нашата ангажираност и зрялост ще бъде доколко ще съумеем да избегнем подводните камъни на този род „загриженост за партията“.

Верният ориентир и за посланията ни към обществото, и за собственото ни развитие като партия е бил и остава един – верността към интересите на хората на труда, отговорността, която споделяме за съдбините на България.

СЪВРЕМЕННОСТИ НА БЪДЕЩЕТО - 125 ГОДИНИ БЪЛГАРСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ Политическа декларация на 49-ия конгрес на БСП

БСП е една от най-старите партии в Европа и света. Нашата история преминава през три века. Тази история не е бреме, а извор на опит и вдъхновение. Колко други организации имат такава дълга биография! „Нека бъде благословен часът, в който нашите социалисти са почнали съзнателно да работят за разпространението идеите на научния социализъм у нас... Да бъдат благословени... тия съвременници на бъдещето...“.

За 125 години партията преминава през различни периоди и приема различни наименования, съобразно с условията и задачите, които си поставя. Преследвана и забранявана, преодоляла много изпитания, тя съществува досега, защото остава **партия на хората на труда, свързана със съдбата на България**. Защото се бори срещу експлоатацията и дискриминацията. И днес ние заставаме на страната на хората, които искат да живеят достойно от своя труд, на работещите бедни, на дребните предприемачи, на възрастните, на които се полага да изживеят човешки старините си, на бедните гаврошовци, на младите, които не искат да оцеляват, а да просперират в родината. В същото време заставаме срещу тези, които, водени единствено от егоизъм, не зачитат обществения интерес.

В дългия си път имаме много победи и поражения. Част сме от историческата памет на нацията. Ние сме партия на създаването и съпротивата. Затова за разлика от други партии не късаме неудобните страници от собствената си история. За разлика от нароилите се партии-проекти и псевдо-

демократични „спасители“ ние сме доказвали нееднократно грижата си за хората и обществото. Носим собствения си исторически товар, но и идеалите, заради които съществуваме. Разделяме се с илюзиите, но не се отказваме от мечтите си.

От самото си създаване ние сме част от европейското социалистическо движение. Наши представители активно участват и ръководят дейността на най-масовите и авторитетни организации на леви партии от Европа и света, а сега – на Партията на европейските социалисти.

Първият партийен вестник „Работник“ заклеява партизанщината и ламтежа за министерски кресла, толкова актуални и днес, заявява, че цел на социалистите не е власт с каквито и да е средства, а напредък – такава, която да прогласи „социалистическия преврат, който е крайната цел на социалната демокрация“. И сега **нашата кауза е социалистическо преобразуване на българското общество**.

В началото на ХХ век партията преминава през разделението, отхвърля политическото приспособленство, за да остане вярна на своя идеал и перспектива. По време на Първата световна война **българските социалисти**, за разлика от много други сродни партии в Европа, непоколебимо **поддържат каузата на мира**. Във времена на криза и разруха партията успява да отговори на насъщните потребности на отрудения народ, като създава комуни, кооперации, културни и просветни организации.

След погрома на 9 юни, като се започне от въстанието през септември 1923 и се стигне до 1945 година, комунистите са

начело на борбата срещу диктатурата и фашизма, в която паднаха хиляди свидни жертви – работници, селяни, ярки интелектуалци и политици, партизани, ятаци, политзатворници и концлагеристи, войници и офицери. В годините на Втората световна война партията и Отечественият фронт отправят сурово предупреждение срещу въвличането на страната в „престъпната и гибелна за българския народ Хитлерова война“ и водят битката срещу нея.

След историческия прелом на 9 септември 1944 г. комунистите ръководят социалистическото изграждане на България. В тези десетилетия, въпреки догматични решения и прояви на насилие през първите години, страната постига всестранен икономически и духовен напредък. Извършва индустриализация и аграрна модернизация. Постига огромни успехи в държавното строителство, в социалната сфера, здравеопазването, образованието и науката, културата и спорта. Осигурява равенство между жените и мъжете. България намира място в първите тридесет в света по икономическо и човешко развитие. Младите може и да не си спомнят социалистическа България и нейните постижения, но знаят, че техните родители живяха по-достойно и по-сигурно.

През ноември 1989 г. вследствие на системните икономически и политически недостатъци на държавния социализъм и под влияние на външни и вътрешни фактори рухна Берлинската стена. Но дори и след този драматичен обрат БСП оцеля. Нещо повече, благодарение на своите заслуги за развитието на България и на това, че своевременно се преобразува в съвременна лява партия на демократичния социализъм, БСП привлече хиляди нови членове и спечели първите многопартийни избори. Изигра решаваща роля за приемане на Конституцията на Република България и се утвърди като една от водещите политически сили в страната.

Преди четвърт век под лозунгите за демокрация и пазарно стопанство в България отново се установи капитализъм. Голяма част от богатството се натрупа не чрез производство, а чрез присвояване на създаденото при социализма. Страната, въ-

преки присъединяването си към ЕС и НАТО, остава най-бедната в Европейския съюз, на границата с развиващите се държави. Социалната поляризация, високата престъпност и корупцията разяждат обществото и държавата. Нарушават се основни социални права, липсва житейски хоризонт. В резултат на високата смъртност, ниската раждаемост и огромната емиграция, предимно на млади и образовани хора, България е в демографски колапс. Това е днес горчивата българска действителност. *Преходът е провален, защото не изведе България на по-високо ниво на социално-икономическото и духовното развитие и до по-добър живот за мнозинството от хората.*

БСП като партия на българската държавност защитава конституционното, републиканското и парламентарното управление. Тя отстоява българската история и култура, съхранява славянските и православните корени на българската нация.

Поука от последните две десетилетия е, че разграждането на държавата не води към обществен просперитет. Въпреки положените усилия, не успяхме да запазим много от направеното от две поколения преди нас. Сега се налага да укрепваме държавата и чрез нея да градим.

Във вековната си история социалистическата ни партия е преживяла много преходи, но не е преходна партия. За разлика от други, които си отидоха заедно с последния преход. Ние също платихме висока цена за отстъпленията, колебанията и резултатите от последните 25 години. Но опитите да ни бъде предявена цялата сметка за тези години и да бъдем заличени с подмяна на историята ни, няма да успеят.

***

Светът, Европа и България преживяват отново дълбоки и драматични промени. Финансовата, икономическата, социалната и бежанската криза ни изправят пред големи опасности. Тероризмът се превръща в основна заплаха за света и европейските граждани. Разпадането на еднополюсния свят, разделението и противопоставянето между част от Запада и Русия правят света непредсказуем и опасен. Никога през по-

следните десетилетия, както сега, рискът от война, която може да засегне Европа и България, не е бил толкова голям.

Преживяваме не само поредната циклична криза на системата, а разрушително господство на финансовия капитал, транснационалните корпорации и монополите върху световната икономика и националните държави. *Неравенството в света и в България нараства в небивали, опасни размери.* Днес 1% най-богати буквално противостоят на 99% от хората, а по-малко от сто души в света разполагат с толкова богатство, колкото половината от населението на Земята. Затова огромното мнозинство трябва да застане срещу олигархията, привидната демокрация и медийните манипулации.

Неолибералният модел на капитализма е изчерпан, но неговите последици остават. Изострянето на обществените противоречия предизвиква нов изблик на вулгарен антикомунизъм и прояви на неофашизъм. Глобалният капитализъм вече застрашава демокрацията. В тези условия под въпрос е поставено националното съществуване на България!

Това изисква от нас като социалисти да предупредим хората и да подготвим страната за следващия преход. Народът трябва да реши – или справедливо, проспериращо и хуманно общество с демократично управление, или олигархично господство, налагано чрез авторитарен, дори насилствен режим. Да отхвърлим унижаващото България положение на изоставаша периферна държава – без своя воля и приоритети.

Целта на съвременния антикомунизъм в България е да дискредитира и да криминализира миналото на социализма, за да унищожи неговото бъдеще. Да попречи оцелелите да застанат отново под червените знамена. Затова ние остро се противопоставяме на псевдозаконовите опити за забрана на историческите символи и историческата памет на нашата партия.

Ние не се плашим, защото още от първите дни на появата си социалистите са обект на тежки хули и нападки, че са заклетии терористи – конспиратори, рушители на

държавните наредби и на добрите нрави. И както преди столетие, за да си социалист, трябва да имаш здрави нерви и силна вяра. Дори в най-трудните моменти не се предадохме – поне тези, които останахме верни на социалистическия идеал.

В критични периоди от най-новата ни история нашата партия има решителна роля за запазване на целостта на страната и за националното единство. БСП е със значителен принос за членството на България в Европейския съюз. Ние сме убедени, че европейската интеграция не означава отстъпление от националните интереси. Без последователно отстояване на тези интереси в глобалния свят няма как успешно да се реализира лява политика. Тя изисква еднопосочни усилия от левите и прогресивните партии в Европа.

* * *

Програмата на БСП е за свободни граждани, справедлива държава и солидарно общество. Това е постоянна задача, решавана чрез левия проект за активна социална държава, която осигурява равни възможности за всички, изкоренява мизерията и изолацията, разгръща потенциала на нацията и на всяка отделна личност.

Спасението сега е в лявата национална политика – в решителните действия, които водят към радикална промяна. Само така можем да изведем България от дълбоката криза. БСП настоява България да е равнопосочен член на ЕС и НАТО, да сътрудничи с Русия, Китай и други държави. Обявяваме се срещу превръщането на България в прифронтна държава. Застъпваме се за активна роля на държавата в регулиране и контрол на пазара, за държава, която инвестира в производителна икономика.

България се нуждае от интелигентна икономика на XXI век, от високотехнологична индустрия. Трябва да използваме специфичните предимства на страната за енергийни и транспортни коридори. Да съхраним и развиваме ядрената енергетика. Да опазим и използваме нашата земя, вода и природа. Държавата да съдейства за развитие на младите хора, да стимулира раждаемостта и отглеждането на деца, да

гарантира здравеопазване и образование за всеки.

Ние искаме да изкореним ширещата се днес бедност и мизерия. Да отхвърлим гибелната за страната ни духовна и интелектуална нищета. Да подчиним властта на задължението да гарантира достоен живот на всеки, без унизителния недоимък и страх за утрешния ден. Това е била сърцевината още на първата програма минимум, огласена от Бузлуджа през 1891 година. Тя зове за народно образование – бесплатно, пълно, научно и професионално. Това е живата реалност, станала възможна в социалистическа България. Било е и ще бъде! Тя е постижима, но само ако сме последователни и упорити, ако получим огромна обществена подкрепа!

БСП отново е пред избор – да бъде истинска социалистическа партия, партия на бъдещето, или да остане в миналото. Възстановяването на доверието налага скъсване с разминаването между идеи и политика, между заявена и реална политика, между изискванията на политическия морал и поведението ни. Преминава през премахване на зависимостите от властта и парите, от външни въздействия.

Вече четвърт век БСП като масова и парламентарна партия отстоява демокрацията, парламентарното управление, правовата и социалната държава. Заедно с това ние сме единствената влиятелна партия в България, която се стреми да преодолее капитализма. Това ни прави различната партия. **Нашата неотменна цел е стремежът към демократичен социализъм.** Нашата пътеводна звезда сочи бъдещето на социализма, социализма на бъдещето!

Бъдещето на БСП е да бъде партия, която води борба и дава перспектива – за икономическо и духовно развитие, за благоденствие и истинско народовластие, за обединение на българската нация.

БСП е тук! БСП –

Борба
Социална справедливост
Прогрес.

Мъже, жени, народ,
Нашата борба е за България!

Продължаваме!

1891
БСП

КОНГРЕС

**БЪЛГАРСКА
СОЦИАЛИСТИЧЕСКА
ПАРТИЯ**

НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ

**София 1000
ул. „Позитано“ №20
www.bsp.bg**